

BOLALAR KASALLIKLARIDA REABILITASIYA ASOSLARI

Ravshanqulova Maftuna Mashraf qizi
So'zangaron Abu Ali ibn Sino nomination
jamoat salomatligi texnikumi o'qituvchisi

Bolalar kasalliklari — asosan bolalar orasida uchraydigan yoki bolalik davrida o'ziga xos kechadigan kasalliklar guruhi. Bolaning rivojlanish xususiyatlariga ko'ra

1. ona qornida o'sish davri,
2. chaqaloqlik davri,
3. bola tug'ilgandan keyingi (4 hafta),
4. emizikli davri (bir yoshgacha),
5. yasli davri,
6. maktabgacha davri (7 yoshgacha),
7. boshlang'ich maktab yoshidagi (12 yoshgacha)
8. va o'smirlik yoki balog'atga yetish davri (18 yoshgacha)

farq qilinadi. Ona qornida o'sish davri bolaning shakllanishida muhim ro'l o'ynaydi; homiladorlik davridagi zararli omillar (kasalliklar, intoksikatsiyalar, turmush va ovqatlanish sharoitining kamko'stligi, dori-darmonlar ta'siri) onagagina emas, qornidagi homilaning o'sishi va rivojlanishiga ham ta'sir etadi. Bu davrda ko'proq tug'ruq vaqtidagi zararlanishlar (asfiksiya, shikastlanishlar, falajlar, stafilokokk infeksiyalar) kuzatiladi. Chaqaloqlar ayrim infeksiyon kasalliklarga tug'ma chidamli bo'ladi, biroq ularga (ayniqsa, chala tug'ilgan bolalarga) yiringlatuvchi mikroblar avvalo, stafilokokklar tez ta'sir qilib, kindik jarohatining yiringli yallig'lanishiga, chilla yaraga va hatto chaqaloqlar sepsisi kabi og'ir kasallikka sabab bo'ladi. Bu davrda zotiljam ham xavfli kasallik hisoblanadi. Emizikli davrida bola ovqatning o'zgarishiga moslanishi ancha qiyin, uni noto'g'ri ovqatlantirilganda me'daichak buzilishlari (diareya, ichak infeksiyalari va boshqalar), moddalar almashinuvining buzilishi kuzatiladi. Bu davrda nafas va hazm a'zolarining kasalliklari og'ir o'tadi; bolani noto'g'ri ovqatlantirish, sof havo va quyosh nuridan yetarli bahramand etmaslik natijasida raxit avj oladi, diatez, spazmofiliya botbot uchraydi. Yasli yoshidagi va maktabgacha tarbiya yoshidagi bolalarga o'z tengqurlari bilan o'ynab yurgan chog'ida ko'kyo'tal, qizamiq, difteriya, tepki va boshqa yuqishi mumkin. Bundan tashqari, onasidan o'tgan immunitetning kuchi yo'qoladi. Shuning uchun bu davrda bolalar emlanib (vaksinatsiya), immunitet vujudga keltiriladi. Maktab yoshidagi bolalarda yuqumli kasalliklar ko'proq uchraydi. Emizikli bola ko'kyo'tal va qizamiq bilan og'riganda ko'pincha o'pkasi ham yallig'lansa, maktab yoshidagi bolalarda bu kasalliklar aksari asoratsiz o'tadi (o'pka yallig'lanmaydi). Boshlang'ich maktab yoshidagi bolalarda angina, yurak va buyrak kasalliklari, shuningdek allergik kasalliklar ko'proq uchraydi. Kattaroq bolalarda va o'smirlik (balog'atga yetish)

davrida yuraktomir, nerv va endokrin sistemalar (ichki sekresiya bezlari) faoliyatida jiddiy o'zgarishlar ro'y beradi. Sof havodan yetarli bahramand bo'lmaydigan, sport bilan shug'ullanmaydigan, kun tartibiga rioya qilmaydigan o'quvchilarda bu sistemalar ko'proq kasallanadi. Demak, Bolalar kasalliklarining turli shakllari organizmning chidamliligiga, yuqumli kasalliklarga qarshilik ko'rsatish kuchiga, bolaning yoshiga bog'liq. Har bir kasallik, u qanday bo'lishidan qat'i nazar (yuqumli yoki yuqumsiz) jismonan barkamol, sog'lom bolada yengilroq, ozg'in, nimjon bolada esa og'irroq o'tadi. Bir xil mikroob qo'zg'atgan kasallik bolaning turli yoshida turlicha kechadi. Bolalar kasalliklari ning oldini olishda bola organizmining o'ziga xos xususiyatlari ko'zda tutiladi. Emizikli davrda ona suti eng maqbul oziq bo'lib, bolani qo'shimcha ovqatlantirish zaruriyati bo'lganda faqat vrach (pediatr) bilan maslahatlashib olish kerak. Go'daklarni sut oshxonalarini orqali ovqatlantirishning to'g'ri tashkil qilinishi katta ahamiyatga ega. Bolalar kasalliklari qancha barvaqt aniqlanib, vaqtida davolansa, asorati qolmaydi. Buning uchun kattalar va otaonalar Bolalar kasalliklari ning oldini olish usullarini va dastlabki belgilarini bilishlari, bolada kasallikka xos biror alomat sezganda darhol vrachga murojaat etishlari zarur.

Reabilitatsiya (lot. rehabilitatio — tiklash) (tibbiyotda) — organizmning buzilgan funksiyasini va bemorlar hamda nogironlarning mehnat qobiliyatini tiklashga qaratilgan tibbiy, pedagogik va ijtimoiy chora-tadbirlar majmuidir. Og'ir kasalliklar (miokard infarkti, insult, orqa miya shikastlanishlari, umurtqa pog'onasi va bo'g'imlarning shakli o'zgarishi bilan kechadigan kasalliklari); markaziy nerv sistemasining jiddiy zararlanishlari, ruhiy kasalliklar va boshqalarga uchragan bemorlar ko'proq muhtoj bo'ladilar. Tibbiy reabilitatsiya kasallik tufayli funksiyasini yo'qotgan a'zo faoliyatini qisman yoki to'liq tiklash yoki kasallangan sohadagi avj olayotgan jarayonning iloji boricha oldini olishga qaratiladi. Reabilitatsiya bo'limi bor kasalxonalar, ilmiy tadqiqot institutlari, mahalliy kurort va sanatoriylarda reabilitatsiyani amalga oshirish har bir bemorning umumiy ahvolidan kelib chiqqan holda kasallikning shakli va kechishiga qarab belgilanadi.

Bolalar kasalliklarida reabilitatsiya asoslariga oid eng muhim quyidagilardir:

1. Profilaktika: Kasallikni oldini olish uchun profilaktik tadbirlar olib borish zarur. Bu, bolaning sog'ligi va sog'ligi uchun muhimdir.

2. To'g'ri taniqlik: Kasal bolaning holati to'g'ri taniqlanishi va to'g'ri tibbiy yordam ko'rsatilishi juda muhimdir.

3. Terviyaviy mashq: Bolaning teriyaviy mashq qilishi va fizioterapiya usullari yordamida kasal organlarni kuchaytirish va qayta tiklash muhimdir.

4. O'quv tajriba: Bolaning o'quv tajribasi va o'quv jarayoni kasallik davrida davom etishi kerak.

5. Psixologik yordam: Bolalar kasallik davrida psixologik yordam olishi kerak, bu ularning ma'naviy holatini kuchaytiradi va qo'llab-quvvatlaydi.

6. Oila va do'stlar bilan aloqalar: Bolalar kasallik davrida oila va do'stlar bilan yaxshi aloqalar olishi kerak, bu ularning ruhiy va ma'naviy holatini kuchaytiradi.

7. Tug'ilgan joy sharoitlariga e'tibor berish: Kasallik davrida bolalar tug'ilgan joy sharoitlariga e'tibor berish, toza havo, yaxshi oziq-ovqat va yaxshi uy-jonni ta'minlash juda muhimdir.

Bu asoslar bolalar kasalliklarida reabilitatsiya jarayonida muhim ahamiyatga ega bo'ladi va bolaning tezlik bilan sog'ligiga qayta tiklashida yordam beradi.

Bolalar kasalliklarida reabilitatsiya asoslari quyidagi vazifalarni o'z ichiga oladi:

1. Kasallik davrida bolaning sog'ligini va sog'ligi tiklash: Reabilitatsiya jarayoni orqali bolaning kasallik davrida sog'ligini va sog'ligini tiklash maqsadga muvofiq tadbirlar olib boriladi.

2. Bolalarning qayta tiklanishi va Reabilitatsiya jarayoni orqali bolalar kasalliklaridan qayta tiklanadi va kasallik davrida zarar ko'rgan organlari yoki tizimlarni kuchaytirish uchun tibbiy mashqlar va terapiya usullari amalga oshiriladi.

3. Ma'naviy va ruhiy yordam: Bolalar kasallik davrida ma'naviy va ruhiy yordam olishlari kerak bo'ladi. Reabilitatsiya jarayoni bu maqsadga muvofiq psixologik yordamni ta'minlashda ham muhim ahamiyatga ega bo'ladi.

4. O'quv tajribasi va o'quv jarayoni: Bolalar kasallik davrida o'quv tajribasi va o'quv jarayoni reabilitatsiya jarayonining muhim qismi bo'ladi. Bu, bolaning kasallik davrida o'quvini davom ettirish uchun zarurdir.

5. Oilaviy aloqalar va do'stlar bilan munosabatlar: Bolalar kasallik davrida oilaviy aloqalar va do'stlar bilan munosabatlar muhimdir. Reabilitatsiya jarayoni orqali bu aloqalar kuchayadi va bolani kasallik davrida qo'llab-quvvatlaydi.

Reabilitatsiya asoslari bolalar kasalliklarida bolaning sog'ligini tiklash, qayta tiklanishi, ma'naviy va ruhiy yordam olishi, o'quv tajribasi va oilaviy aloqalar bilan munosabatlarni kuchaytirish uchun muhimdir. Bu asoslar bolaning tezlik bilan sog'ligiga qayta tiklashda yordam beradi va uning kasallik davrida yaxshi hayot ko'rsatishiga yordam beradi.

Bolalar kasalliklarida reabilitatsiya jarayonining asosiy maqsadi bolaning kasallik davrida sog'ligini tiklash, qayta tiklanishi va kuchayishi, ma'naviy va ruhiy yordam olishi, o'quv tajribasi va oilaviy aloqalar bilan munosabatlarni kuchaytirishdir. Bu jarayonlar orqali bolalar kasallik davrida yaxshi hayot ko'rsatish va normal hayotga qaytishi uchun kerak bo'lgan quvvatni qayta tiklash va o'zlashtirish imkoniyatini beradi. Reabilitatsiya jarayoni bolaning kasallik davrida sog'ligini tiklash, uning o'quv tajribasini davom ettirish, ma'naviy va ruhiy yordam olishi, oilaviy aloqalarini kuchaytirish va kuchliroq qayta tiklanishi uchun zarurdir.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR.

1. Belokon N.A., Kuberger M.B. Bolezni serdsa i sosudov u detey. M. 1987, s.303-338.

2. Belozеров Yu.M. Detskaya kardiologiya. M. 2004. 597 s.
3. "Bolezni detey rannego vozrasta", - rukovodstvo dlya vrachey pod redaksiey A.A.Baranova, - Moskva-Ivanova, 1998, -s.241-257.
4. Denisov M.Yu. Prakticheskaya gastroenterologiya dlya pediatra. M., 2001.
5. Kaganov S.Yu. Bronxialnaya astma u detey i yee klassifikasiya. V kn.: Bronxialnaya astma u detey. Pod red. S.Yu. Kaganova. M: Medisina 1999; 12-27.
6. Klinicheskaya medisina. Spravochnik prakticheskogo vracha. M., 1997, T.1, str.497-501.
7. Lasisa O.I. , Lasisa T.S. Bronxialnaya astma v praktike semeynogo vracha. - Kiev: ZAO "Atlant UMS". - 2001. - 263 s.
8. Moshich P.S., V.M.Sidelnikova, D.Yu.Krivchenya. "Kardiologiya detskogo vozrasta". Moskva, 2004 god.